

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 279/2024 Z. z. o dani z finančných transakcií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (tlač 802)

<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2025/327>

Materiál v pripomienkovom konaní do 26.06.2025

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál predkladá do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvo financií SR na základe § 70 ods. 2 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení zákona č. 399/2015 Z. z.

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Cieľom návrhu zákona je upraviť rozsah subjektov, ktoré sú daňovníkmi podľa zákona o dani z finančných transakcií, a to z dôvodu potreby zabezpečiť spravodlivejšie, hospodárnejšie a administratívne únosnejšie uplatňovanie tejto dane. Navrhovanou úpravou sa z pôsobnosti zákona vypúšťajú fyzické osoby – podnikatelia a súčasne sa zavádza výnimka pre právnické osoby a organizačné zložky zahraničných osôb s nižšou výkonnosťou hospodárskej činnosti. Návrh zákona zároveň zakotvuje mechanizmus preverovania splnenia podmienky výšky príjmu prostredníctvom predloženia dokladov, vrátane kópie daňového priznania k dani z príjmov, a to v súčinnosti s oprávneniami platiteľov dane. Z dôvodu zabezpečenia funkčnosti systému sa upravuje aj postup v prípade nepodania dokladov a následky v podobe automatického zaradenia do postavenia daňovníka.

Postoj RÚZ k materiálu

Cieľom návrhu zákona je upraviť rozsah subjektov, ktoré sú daňovníkmi podľa zákona o dani z finančných transakcií, a to z dôvodu potreby zabezpečiť spravodlivejšie, hospodárnejšie a administratívne únosnejšie uplatňovanie tejto dane. RÚZ predkladá k návrhu nižšie uvedenú zásadnú pripomienku s cieľom úplného zrušenia transakčnej dane z dôvodov jej všeobecne známych negatívnych dopadov. Taktiež navrhujeme, v prípade ak nedôjde k zrušeniu dane čiastkové úpravy, ktoré vyjasnia niektoré problémové technické otázky, ktoré sa nepodarilo vyriešiť predchádzajúcimi novelami zákona.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k čl. I k návrhu zákona ako celku

Zákon č. 279/2024 Z. z. o dani z finančných transakcií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov navrhujeme úplne zrušiť

Odôvodnenie:

Zákon priniesol zvýšenie administratívnej náročnosti pre daňovníkov a je sprevádzaný kontroverziami a nejasnosťami vo výklade, ktorých negatívne dopady na ekonomiku Slovenska prevyšujú jej pozitívne dopady vo forme zvýšených príjmov štátneho rozpočtu. Transakčná daň je daňou, ktorá oslabuje celkovú ekonomickú výkonnosť krajiny a priamo trestá ekonomickú aktivitu a úspešnosť firiem.

Konkrétne nedostatky:

Mnohé najmä zahraničné spoločnosti dodnes nevedia, či musia daň platiť. Jasno v tom neurobil ani problematický výklad ministerstva financií, ktorý oslobodil od dane zahraničné subjekty podnikajúce na Slovensku. Daň by nemali platiť na ich zahraničných účtoch, ak ide o platby, ktoré nesúvisia s podnikaním na Slovensku.

Slovenské firmy platia daň zo všetkých platieb na zahraničných účtoch – aj tých, ktoré sa týkajú ich podnikania v zahraničí.

Daňou sú zaťažené mzdy zamestnancov aj rozličné zášky zo mzdy, exekúcie, príspevky na rekreáciu či športovú činnosť dieťaťa.

Zdaňuje sa aj preplatok na dani či doplatok daňového bonusu po ročnom zúčtovaní, ide teda o daň z dane.

Firma zaplatí daň aj za faktúru za gastrolístky pre zamestnancov alebo za finančný príspevok na stravovanie.

Podľa zákona by sa nemalo zdaňovať platenie odvodov a dane z príjmov. Ak má zamestnávateľ zamestnancov napríklad v stálej prevádzkarni, organizačnej zložke alebo na montážach v cudzine a platí dane a odvody tam, musí z nich platiť transakčnú daň.

Zdaňuje sa aj daň z nehnuteľnosti, ktorá ide na účty miest a obcí, nie do Štátnej pokladnice.

Firmy (napríklad v realitách) platia daň aj vtedy, ak im prišla od klienta rezervačná záloha na účet, obchod s nehnuteľnosťou sa napokon neuskutočnil a realitná spoločnosť musela daň zaplatiť z vrátenej zálohy.

E-shopy platia transakčnú daň pri reklamáciách či vrátení tovaru, keď musia vrátiť platbu zákazníkov.

Transakčná daň sa týka aj DPH, ktorú si podnikateľ uplatní na odpočet. Štát mu síce vráti zaplatenú DPH, ale nie sumu transakčnej dane.

Daň sa neplatí pri prevodoch medzi dvoma firemnými účtami v jednej banke, no pri prevodoch medzi firemnými účtami v dvoch rôznych bankách sa platí.

Zákon je zrejme v rozpore s niektorými zo základných práv EÚ, napríklad s voľným pohybom kapitálu alebo slobodou usadzovania sa. Požiadavka, aby si podniky každý mesiac sami vypočítavali a odviedli daň za platby vykonané z ich mimoslovenských bankových účtov, prináša zvýšenú administratívnu záťaž spolu s dodatočnými nákladmi a úsilím vynaloženým na úpravu a nastavenie podnikových informačných systémov. Vďaka tomu je možné daň považovať za diskriminačnú v porovnaní s platbami vykonanými z tuzemských účtov, kde výpočet a odvádzanie dane zabezpečujú banky. Daň týmto znevýhodňuje podniky s mimoslovenskými bankovými účtami, odrádza ich od používania a zvyhodňuje používanie slovenských bankových účtov. Z pohľadu EÚ by sa toto mohlo považovať za obmedzenie voľného pohybu kapitálu. V súvislosti so slobodou usadzovania sa je zvýhodnené zakladanie dcérskych spoločností v inom členskom štáte oproti registrácii len stálej prevádzkarne alebo organizačnej zložky, keďže ich platby podliehajú dani.

2. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačné body 3 a 4

Návrh zákona považuje bankový sektor, ktorý je členom RÚZ, v navrhovanom znení za nevykonateľný. Nevykonateľnosť je determinovaná ako časovým faktorom, tak aj faktorom praktickej implementácie.

Vzhľadom na to, že bankový sektor podporuje a zdieľa zámer uľahčiť podnikanie malým spoločnostiam, navrhujeme tri esenciálne úpravy umožňujúce praktickú implementáciu a vykonateľnosť predmetného návrhu zákona.

Navrhované tri esenciálne predpoklady vykonateľnosti:

☐ 1. Platnosť a účinnosť: Keďže navrhovaná účinnosť novely zákona je 15. októbra 2025, navrhujeme pre umožnenie implementácie tejto novely zákona posunúť účinnosť minimálne na začiatok roka 2026.

Návrh novely zákona bol schválený v prvom čítaní. Druhé a tretie čítanie tohto zákona bude na najbližšej schôdzi, ktorá má plánovaný začiatok 9. septembra 2025 a predpokladané trvanie do 26. septembra 2025. V zmysle štandardného procesu je potrebné následne vyhotoviť komplexné znenie a doručiť Prezidentovi SR na podpis. Tento má potom lehotu 15 dní na to, aby o návrhu rozhodol, t.j. v pozitívnom prípade návrh schválil a podpísal. Termín zverejnenia v Zbierke zákonov tak možno očakávať nie skôr ako v druhej polovici resp. koncom septembra (v optimistickej alternatíve) až v prvej polovici októbra. Je absolútne evidentné, že bankám nezostane následne na

implementáciu žiaden realisticky nevyhnutný časový priestor na technickú a procesnú implementáciu, čo by spôsobilo objektívnu a technickú nevykonateľnosť zákona.

☒ 2. Kvalifikačný parameter: Sme pevne presvedčení, že aktuálna situácia registrov a možnosti elektronizácie umožňujú pre predkladaný návrh zákona implementovať proces, ktorý nebude spôsobovať zbytočnú a každoročne opakovanú nadmernú záťaž klientom resp. nebude ich nútiť doručovať bankám údaje, ktoré už raz štátu poskytli. Z nedávnej aplikačnej praxe je známe, že klienti veľmi negatívne vnímali obdobnú povinnosť doručovania časti údajov pri otváraaní transakčných účtov. Potrebné úpravy pre takýto proces sú dve: a) rozšírenie elektronizácie vo vzťahu štát-banky v uvedených dátach a b) nahradenie/alternácia kvalifikačného parametra (v zákone definovaný je možné získať len z daňového priznania doručeného daňovému úradu) za iný, obdobný, ale významovo a kvalitatívne blízky a dostupný parameter, overiteľný vhodným napojením na databázu MF SR alebo FR SR.

Taktiež navrhujeme jednoznačne uviesť, či sa uvedené ustanovenie vzťahuje aj na právnické osoby (nerezidentov), ktoré na území SR nevykonávajú svoju činnosť prostredníctvom organizačnej zložky.

☒ 3. Elektronizácia: Ako už bolo vyššie uvedené, primerané napojenie bánk na vhodné databázy môže umožniť automatizáciu a zjednodušenie procesu. Keďže uvedený test je potrebné vykonávať každoročne, pre zníženie resp. odbúranie nadmernej a zbytočnej administratívnej záťaže všetkých troch dotknutých strán (klient, finančná správa, banka) bankový sektor navrhuje, aby MF SR alebo FR SR umožnilo bankám a pobočkám zahraničných bánk automatizovaný prístup do referenčnej databázy, resp. do systémov, ktoré by dovolili automatizovať proces posudzovania splnenia podmienky pre vznik nároku na vyňatie spod dane pri právnických osobách. Prístup bánk a pobočiek zahraničných bánk do niektorých z databáz po zmene parametra pre posudzovanie umožní banke plnenie povinností bez každoročne opakovaného zaťažovania daňovníkov právnických osôb, štátu, či banky dodatočnými procesmi predkladania, posudzovania alebo potvrdzovania daňového priznania.

Odôvodnenie:

Štát prostredníctvom FR SR disponuje dátami, databázami resp. systémom, ktorý by umožnil automatizovane overovať údaje z daňových priznaní. Aktuálne k týmto databázam resp. systémom banky nemajú vhodný prístup. Preto navrhujeme, aby MF SR alebo FR SR umožnilo bankám v potrebnej miere prístup k týmto údajom na báze individuálnych dotazov na daňovníkov - právnické osoby. Zároveň by sa tým zvýšila dôveryhodnosť zdroja resp. zjednodušil proces posudzovania dokumentov.

Návrh zákona viaže skutočnosti kedy právnická osoba je/nie je daňovníkom na sumu jeho zdaniteľných príjmov za bezprostredne predchádzajúce zdaňovacie obdobie. V tejto súvislosti uvádzame, že údaj o zdaniteľných príjmoch daňovníka nie je verejne dostupným údajom (ako to predpokladá dôvodová správa), tento údaj je uvedený výlučne v daňovom priznaní daňovníka, ku ktorému bežne banka nemá prístup. V zmysle návrhu zákona by vznikala zbytočná, nadmerná a opakovaná prácnosť, keďže by banka musela tieto údaje overovať až po predložení daňových priznaní klientov. V tejto súvislosti uvádzame, že právnické osoby podávajú daňové priznanie k dani z príjmov elektronicky, tzn. daňové priznanie, ktoré by klient predložil banke by bolo „iba“ vytlačené PDF bez pečiatky daňového úradu a banka by nemala za preukázané, že predmetné vytlačené daňové priznanie je totožné s tým, ktoré podal klient finančnej správe elektronicky. Rovnako problematické sa javí aj overovanie dátumu podania daňového priznania klienta - nakoľko toto je podané elektronicky, „iba“ z vytlačeného PDF bez pečiatky daňového úradu vzniká problém overenia jeho pravosti. Dôvodová správa hovorí, že táto úprava predstavuje zásadný systémový prvok umožňujúci objektívne vyhodnotenie daňovej povinnosti právnických osôb na základe transparentných, kontrolovateľných a účtovne preukázateľných údajov, čo v prípade dokumentov, ktoré by boli banke predkladané klientami, z pohľadu bánk neplatí. S ohľadom na vyššie uvedené možno z pohľadu bánk viazať povinnosti zdaňovania/ nezdaňovania daňovníkov na skutočnosti, ktoré vie banka overiť z verejne dostupných zdrojov, resp. zo zoznamov, potvrdení zo strany MF SR, resp. FR SR na to určených. Preukázanými údajmi, ktoré návrh zákona vyžaduje od bánk, disponuje výlučne správca dane, preto banky majú za to, že overovanie týchto údajov má vychádzať zo zdrojov správcu dane a nie od informácie klientov/daňovníkov.

V prípade ak by sa návrh zákona v časti § 3 ods. 2 bod 9 dotýkal aj zahraničných právnických osôb (nerezidentov), máme za to, že návrh zákona nepočíta so skutočnosťou, že tieto zahraničné právnické osoby údaj o zdaniteľných príjmoch nemusia mať uvedený vo svojom daňovom priznaní. Pokiaľ by aj tento údaj mali, nie je z návrhu zákona jasné, či má zákonodarcu na mysli zdaniteľné príjmy podľa slovenského zákona o dani z príjmov alebo zákona platného v krajine, v ktorej podala zahraničná právnická osoba daňové priznanie.

Banky nastavili svoje systémy s obrovským nasadením na prvé znenie právneho predpisu. Opakované úpravy zákona si pritom stále vyžadujú dodatočné investície a doladovania. Novo nastavované pravidlá, a ešte v závislosti na manuálnych procesoch posudzovania dokladov, si vyžadujú ďalšie interné kapacity jednak IT ale aj externých partnerov. Návrh zákona bude, po vyjasnení otvorených otázok, vyžadovať rozsiahlu implementáciu do bankových systémov a do procesov banky. Tieto zmeny budú tak finančne ako aj časovo náročné, a to nielen pri samotnej prvej implementácii, ale aj pri pravidelnom sledovaní a prehodnocovaní statusu klienta, preto splnenie vyššie uvedených 3 predpokladov je z pohľadu bánk nevyhnutným minimom pre vykonateľnosť navrhovanej novely.

3. Zásadná pripomienka k čl. I – vloženie nového novelizačného bodu

Navrhujeme vložiť do návrhu nový bod, ktorým sa v § 4 ods. 1 písmeno a) sa na konci vypúšťa čiarka a dopĺňa text „a ktorá sa vzťahuje na činnosť daňovníka vykonávanú v tuzemsku“.

Odôvodnenie:

Súčasný znenie zavádza aj povinnosť platiť daň stálym prevádzkarňam a organizačným zložkám slovenských spoločností bez právnej subjektivity umiestneným v inom členskom štáte, ale nie samostatným dcérskymi spoločnosťami zriadeným v inom členskom štáte. Takéto obmedzenie môže predstavovať obmedzenie slobody usadzovania sa podľa práva EÚ.

4. Zásadná pripomienka k čl. I – vloženie nového novelizačného bodu

Navrhujeme vložiť do návrhu nový bod, ktorým sa v § 4 ods. 2 písmeno a) sa za slovami „príjmom štátneho rozpočtu,“ vkladá text „členského štátu Európskej únie alebo rozpočtu obcí alebo vyšších územných celkov členských štátov Európskej únie,“ a za slovami „v oblasti poľnohospodárstva,“ sa vypúšťa text „ktoré sa poukazujú v prospech účtu vedeného v Štátnej pokladnici, ktorého číslo alebo predčíslenie je uvedené v zozname zverejnenom v publikačnom orgáne Ministerstva financií Slovenskej republiky,“.

Odôvodnenie:

Ide o prijatie výnimky pre platby miestnych daní a poplatkov, platby daní a odvodov v iných štátoch EÚ a platby v rámci činností vykonávaných mimo tuzemska. Dôvodom je, že samozdanenie platieb z platobného účtu mimo Slovenskej republiky zvyšuje administratívnu záťaž daňovníka a zakladá dodatočnú prekážku pri voľnom pohybe kapitálu medzi členskými štátmi EÚ, oproti stavu, keď by platba prebehla zo slovenského účtu, kde sa o odvod dane postará banka. To môže byť v rozpore so základnými zmluvami EÚ. Súčasný znenie taktiež obmedzuje slobodu voľného usadenia sa, lebo zvyšuje náklady na platenie daní a odvodov v inom členskom štáte na rozdiel od platenia rovnakých daní a odvodov v SR, keďže tie sú od dane z finančných transakcií oslobodené.

Zdroj:

<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2025/327>